

Občina Gorenja vas - Poljane v letu 2013

Poimenovanje trga po dr. Ivanu Regnu

V Občini Gorenja vas - Poljane je živelo in še živi veliko pomembnih posameznikov, ki so priznani tako doma kot po svetu, v zahvalo za njihov prispevek družbi pa pogosto po njih poimenujemo ulice, stavbe ali trge. Osrednji trg v Gorenji vasi so tako poleti 2013 poimenovali po prof. dr. Ivanu Regnu, svetovno znanem biologu, ki je raziskoval zvočno komunikacijo žuželk, zlasti murnov, kobilic in čričkov.

Slovesnost ob poimenovanju trga po dr. Ivanu Regnu, na predvečer dneva državnosti.

(foto: Denis Bozovičar)

Dr. Ivan Regen se je rodil 9. 12. 1868, v Lajšah nad Gorenjo vasjo, kot tretji sin materi Mariji in očetu Rudolfu – v Trstu rojenemu Slovencu. Pisal se je Režen, a so ga Italijani vpisali kot Regen, saj so namesto črke ž napisali g. Ivan je že zelo zgodaj začel raziskovati naravo in živali, najbolj pa so ga zanimali murni. Študij naravoslovja je nadaljeval na Dunaju, kjer je bil 1897 promoviran v doktorja znanosti. Kot gimnazijski profesor je začel z raziskavami na področju fiziologije živali – kako žuželke proizvajajo in sprejemajo zvočne signale, kakšen je biološki pomen njihovega petja in kako to vpliva na njihovo vedenje. Kot začetnik na tem področju je moral razvijati originalne metode dela in tudi eksperimentalne pripomočke, za katere so mu priznali več patentov. Najbolj veličasten poskus je naredil leta 1914, ko je na 24 x 24 metrov velikem travniku s 1600 samicami – v posebej za to izdelanih škatlicah so mu jih na Dunaj pošiljali iz domačih Lajš – dokazal, da murni slišijo s posebnim timpanalnim organom na golenici sprednjih nog in ne s tipalnicami. Bil je tudi prvi človek, ki se je pogovarjal z žuželko. Brez uspeha je preizkušal različne naprave, da bi se oglasal kot kobilica, dokler se 31. 8. 1925 ni dvospevu dveh kobilic pridružil s struno. Ko je ena kobilica umolknila, je druga nadaljevala z Regnom. Mnogi znanstveniki trdijo, da je prav ta poskus Regna pokazal v vsej veličini in genialnosti. Nekatere njegove poskuse, ki jih je napravil na prostem pred 2. svetovno vojno, so znanstveniki uspeli ponoviti šele leta kasneje v laboratoriju, ob pomoči računalnikov in drugih naprav.

Sanacija plazu pod vrtcem na Sovodenju

Leto 2013 je zaznamovala tudi dolgotrajna in draga sanacija plazu pod vrtcem na Sovodenju. V času obilnega deževja, jeseni 2012, se je pod vrtcem in šolo na Sovodnju sprožil zemeljski plaz, ki je zdrsel na nižje ležečo javno pot Sovodenj-Podosojnice in del pešpoti pod šolskim parkiriščem, poškodoval je tudi vodovod. Januarja so se razpoke med šolo in novim prizidkom vrtca nad plazom začele večati, zato so 36 vrtičkarjev in 21 učencev 1. in 2. razreda preselili v staro šolsko stavbo, začasno so zaprli tudi telovadnico. Iz državnega sanacijskega programa za trajno sanacijo plazu so prejeli 576.000 evrov, s pomočjo katerih so izvedli sanacijo temeljnih tal pod šolo in vrtcem, in sicer z utrditvijo terena po metodi jet grouting, iz približno 30 armiranobetonskih pilotov so zgradili pilotno steno pod celotnim objektom in popravili njegovo konstrukcijo. Do konca leta so območje sanirali, obnovili poškodovane prostore, otroci pa še čakajo na vrnitev v prizidek.

Trije največji projekti v zgodovini občine

Marsikdo si bo leto 2013 zapomnil po začetku gradnje največje investicije v dosedanji zgodovini občine – v sklopu operacije Odvajanja in čiščenja odpadnih voda v porečju Sore so začeli graditi kanalizacijski sistem Trebija-Gorenja vas in

posodabljati ter širiti čistilno napravo Gorenja vas. Investicija je vredna 2,62 milijona evrov brez DDV, v 84-odstotkih bo financirana iz evropskih sredstev, del iz državnega, preostanek pa iz občinskega proračuna. Istočasno poteka še gradnja vodovoda od Trebije do Poljan in naprej do Škofje Loke in Reteč. Oskrba s pitno vodo je skupen projekt občin Gorenja vas - Poljane in Škofja Loka, saj so, zaradi zgodovinske povezanosti obeh občin in skupnega izvira, obstoječi cevovodi med seboj prepleteni in povezani na večjem delu gorenjevaške občine. Celotna investicija je vredna 16,4 milijona evrov, občini pa sta skupaj (v okviru projekta Ureditev porečja Sore) pridobili tudi nepovratna evropska sredstva, v višini 8,9 milijona evrov. Ko bosta investiciji končani, se bo zelo izboljšala kakovost življenja na območju gradnje. Izboljšala se bo kakovost površinskih in podzemnih voda, saj odpadne vode ne bodo več prosto tekle po travnikih in vodotokih, ampak bodo preko javnega kanalizacijskega sistema speljane najprej na čistilno napravo in šele nato v Poljansko Soro. Z izgradnjo vodovodnega sistema in podsistemov bodo zagotovili višji tlak, njegovo manjše nihanje v ceveh ter zadostno količino pitne vode za pokrivanje dnevnih konic in tudi požarno varnost.

Med večmilijonske projekte, ki so se začeli v letu 2013, sodi tudi izgradnja gorenjevaške obvoznice, ki bo razbremenila promet skozi vaško jedro, izboljšala življenje prebivalcev ob stari cesti in povečala prometno varnost. Jeseni so porušili štiri izpraznjene stanovanjske hiše in kozolec. Vrednost obvoznice znaša 5,53 milijona evrov – iz Evropskega sklada za regionalni razvoj bodo prispevali 3,44 milijona evrov, 90.000 evrov bo iz občinskega proračuna, preostalo bo financirala država. Po novi obvoznici se bo predvidoma možno peljati že v začetku leta 2015.

Širitev turistične ponudbe ostaja ena izmed prioritet

Večji koraki k promociji občine so bili tudi na področju turizma. Nadaljevala se je turistična promocija Rupnikove linije, utrdbo na Golem vrhu so elektrificirali in vanjo postavili stalno zbirko predmetov iz časa gradnje Rupnikove linije. Obiskovalce po razstavi vodi vodnik, Škofov Francelj, ki je dobil ime po dveh največjih utrdbah, ki bi v primeru napada branili Gorenjo vas, to sta škofov in Franceljnov bunker. O Rupnikovi liniji, tj. utrdbenem sistemu, ki ga je Kraljevina Jugoslavija zgradila ob t. i. rapalski meji s tedanjo Kraljevino Italijo, je bila v okviru občinskega praznika organizirana okrogla miza. Poznavalci in priznani strokovnjaki so poudarili, da je za razvoj turistične ponudbe občine nujno povezovanje ljubiteljev, poznavalcev Rupnikove linije, ponudnikov storitev in raznih institucij, s čimer se bo zbudilo tudi zanimanje javnosti. Predvsem pa morajo ljudje spoznati, kako pomembno je ohranjanje dediščine. Primer enega od projektov za oživitve dogajanja v utrdbah je Pokal Rupnikove linije v balinanju, ki je že drugo leto zapored potekal v utrdbi Goli vrh. Posebnost turnirja ni le njegova lokacija, ampak tudi balinanje z lesenimi krogli, kar vsako leto pritegne več obiskovalcev.

V utrdbi Goli vrh je na ogled stalna razstava. (foto: Denis Bozovičar)

V prvem letu organiziranja porok na Visokem se je tam poročilo dvanajst parov.

(foto: Izidor Jesenko)

Novo vsebino pa je dobil tudi Tavčarjev dvorec na Visokem. Že leta 2012 so v njem odprli letni vrt, maja 2013 pa začeli organizirati poroke, kot prva sta v zakonski stan stopila Mateja in Luka Alič. Do dvorca se je mladi par pripeljal s okraščeno kočijo in v spremstvu harmonikarja, pričakal ju je dr. Ivan Tavčar, ki ga igra Janez Pelipenko iz Javorij. Obred je potekal v nekdanji obednici, ki so jo

popolnoma prenovili in preuredili v poročno dvorano. Do konca leta se je na Visokem zvrstilo še enajst porok, župan Milan Čadež je bil vesel, da se za poroke odločajo predvsem domači pari. Kljub temu s ponudbo želijo prodreti vse do Ljubljane, saj je, poleg poročnega obreda in slavja v kozolcu, možno organizirati tudi šrango, ki pri mestnih parih ni več v navadi.

Projekt Poroka na Visokem so v Občini Gorenja vas - Poljane obudili ob 150-letnici kozolca topjarja in 120-letnici nakupa Tavčarjevega dvorca od Antona Hafnerja, zadnjega gospodarja iz rodu Kalanov. Obeležili so še 100-letnico županovanja Ivana Tavčarja v Ljubljani (1912–1921) in 90-letnico njegove smrti. Ob tej obletnici je Kulturno društvo Ivan Tavčar v sodelovanju s Kulturnim centrom slikarjev Šubic priredilo Tavčarjev kulturni mesec, s podnaslovom Tavčarjeva retrospektiva. V štirih nedeljskih večerih so pripravili bralno-gledališke uprizoritve njegovih del: Holekova Nežika, Šarucova sliva, Cvetje v jeseni in Ravbarski cesar. Uprizoritve predstav so bile delo Andreja Šubica, ki je v nekaterih predstavah tudi igral.

V naslednjih mesecih se je v zavetju kozolca topjarja in dvorca na Visokem zvrstilo še več odmevnih in dobro obiskanih dogodkov. Potekalo je prvo srečanje lesostrugarjev, z naslovom Umetnost struženja lesa, na katerem so se zbrali ljubitelji lesa in dvanajst mojstrov struženja iz Slovenije in zamejstva, ki so v živo prikazali svoje spretnosti in unikatne izdelke. Izpod njihovih rok so nastajali raznovrstni unikatni izdelki – od posod, prstanov, dekorativnih izdelkov do klobukov. Jeseni pa je bilo okrog Tavčarjevega dvorca polno otroškega smeha, saj je prišel na obisk festival Luna na deželi in kasneje še 2. Festival karikatur. Na travniku pred dvorcem so v živo nastajale karikature in potekale otroške delavnice, kiparji so iz različnih materialov (les, kovina, glina) izdelovali karikature. Naslednji dan je sklepni del festivala potekal v Kulturnem centru slikarjev Šubic, z otvoritvijo razstave karikatur.

Še ena turistična lokacija v občini se bo začela razvijati v dolini Kopačnice. Občina Gorenja vas - Poljane je podpisala pogodbo za prodajo nepremičnin Topličarjeve domačije in postavitev modernega turistično-kopalnega centra v dolini Kopačnice. Savinjsko podjetje IJP naj bi v petih letih zgradilo glamping naselje, to je naravi prijazno obliko visokega turizma z lesenimi bivaki, s spremljajočim programom in javnim kopališko-rekreacijskim delom. Lastnik podjetja IJP Iztok Podkrižnik želi ustvariti projekt, ki bo povezoval lokalne pridelovalce in predelovalce avtohtone hrane, gostince, različna društva in predvideva štiri do osem novih delovnih mest.

Obiskovalci občine pa lahko med številnimi tematskim potmi v občini od jeseni dalje obišejo še kulinarnično – Pot poljanskih dobrot. To je že četrta tematska pot v okviru LEADER projekta V zgodbe odete poti, ki ga sofinancira Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, podprle so ga tudi vse štiri občine. Pot obiskovalca pelje po 19 kmetijah Poljanske doline, ki ponujajo raznovrstne domače pridelke in izdelke, pripravljene na tradicionalen način.

Gasilci so se uspešno spopadli z gozdnimi požari

Svojo dobro usposobljenost so gasilci vseh gasilskih društev v občini pokazali v avgustovskih gozdnih in travniških požarih, ki so nastali zaradi udara strele in dolgotrajne suše. Najprej je zagorelo na območju med Trebijo in Podgoro, potem v gozdu nad Studorjem, dan kasneje pa še na Mlaki nad Lušo. Požara v Studorju in na Mlaki sta bila na gozdnih in grmovnatih površinah, v Pilovcu je gorela travniška podrast. Gašenje požara nad Studorjem je za gasilce predstavljalo najbolj obsežno in najzahtevnejšo intervencijo v zadnjem času. Gasilo je več kot 140 gasilcev, največ težav so jim povzročali nedostopnost in strmo pobočje ter pomanjkanje vode, zato jim je pomagal tudi helikopter Slovenske vojske.

Občinski nagrajenci

Ob praznovanju občinskega praznika je Občina Gorenja vas - Poljane podelila občinske plakete in priznanja za leto 2013. **Uršula in Janez Ramoveš** sta prejela plaketo občine za edinstven prispevek na področju zapisane, uglasbene in vokalne narečne poezije. V obrazložitvi so zapisali, da zakonca na svojevrsten način dajeta izviren pečat pesniški in pevski interpretaciji ob glasbi, ki se iz Suše pod Blegošem sliši daleč čez občinske meje in usede globoko v dušo poslušalcev.

Jamarsko društvo Gorenja vas je prejelo priznanje občine ob praznovanju 30-letnice delovanja za raziskovalne dosežke in nesebično pomoč ljudem ob nesrečah na težko dostopnih območjih.

Občinski nagrajenci za leto 2013. (foto: Vito Debeljak)

Tudi **PGD Javorje** je prejelo priznanje občine ob 60-letnici delovanja za dolgoletno uspešno zagotavljanje požarne varnosti na požarno zahtevnem hribovitem območju in dobro sodelovanje s krajanji, lokalno skupnostjo ter drugimi interesnimi skupinami.

Ob 80-letnici delovanja je priznanje prejelo tudi **PGD Trebija**, in sicer v zahvalo za požrtvovalnost ter neprecenljivo delo v lokalni skupnosti in izven meja občine.

Priznanje občine je prejelo tudi **Društvo upokojencev za Poljansko dolino** za organizirano skrb za upokojene občane. Deluje že 40 let in je najštevilčnejše društvo po številu članov, saj jih ima v povprečju 750. Društvo je ob obletnici delovanja predstavilo nov grb, na katerem so Blegoš, starejši par in Sora, ter podelilo priznanja najbolj zaslužnim članom.

Priznanje župana Občine Gorenje vas - Poljane Milana Čadeža je prejel **Anton Kosmač** za izjemne športne dosežke na področju mednarodnih maratonov. Na 18. Ljubljanskem maratonu je postal državni prvak v maratonu, zmage in odlične uvrstitve je nanizal tudi na drugih maratonih in polmaratonih doma ter v tujini. Njegov dolgoročni cilj so olimpijske igre v Riu de Janieru leta 2016.

Takšni in drugačni uspehi občanov

Devetošolka OŠ Ivana Tavčarja **Anja Eržen**, doma iz Sovodnja, je izdala svojo prvo pesniško zbirko, z naslovom Podoba iz daljave. Zbirko je ilustrirala sošolka Mateja Gantar, abstraktne slike je prispevala Polona Tušar.

Avsenik v Begunjah je januarja gostil 7. mednarodno tekmovanje harmonikarjev za nagrado Avsenik. Med skupno 103 solisti na klavirski oziroma diatonični harmoniki je ena izmed dveh absolutnih zmagovalcev postala 14-letna **Anja Koračin** iz Gorenje vasi, ki je tako postalo tudi prvo dekle, ki je osvojilo ta naziv. Anja, ki diatonično harmoniko igra že sedmo leto, svoje znanje pa izpopolnjuje v Glasbeni šoli Škofja Loka, je dobitnica številnih priznanj in nagrad, najbolj pa je ponosna na posebno nagrado za muzikalnost, ki jo je prejela na mednarodnem tekmovanju harmonikarjev pri Avseniku kar dvakrat zapored, leta 2010 in 2011.

Skakalka **Ema Klinec** iz Poljan je v letu 2013 nizala uspeh za uspehom. Na svetovnem mladinskem prvenstvu v Liberecu na Češkem je skupaj s skakalkami Uršo Bogataj, Špelo Rogelj in Katjo Požun osvojila ekipno prvo mesto. Tudi na tekmi poletne velike nagrade v Courchevelu, na kateri je prvič nastopila kot članica A-reprezentance, je pometla z vso konkurenco. V Lillehammerju je s 104,5 m postavila ženski rekord skakalnice, dosegla je tudi druge dobre rezultate.

Matic Proj, prejemnik številnih zlatih državnih priznanj z različnih tekmovanj in zlati maturant Gimnazije Škofja Loka, je zadnje gimnazijsko leto okronal še z bronastim odličjem na 45. kemijski olimpijadi v Moskvi. Tekmovanje je bilo sestavljeno iz teoretičnega in praktičnega dela, tekmovalci so poleg kemijskega morali pokazati tudi veliko znanja iz biologije in fizike.

Skupina Štedientje je ob 10-letnici izdala svojo drugo zgoščenko avtorskih pesmi v poljanskem narečju, z naslovom Veselak. Ob tej priložnosti so pripravili tudi koncert, ki je bil zelo dobro obiskan.

Strelsko društvo Gorenja vas je praznovalo 60-letnico delovanja, ki so jo obeležili s slavnostno akademijo in podelitvijo zahval ter priznanj najbolj zaslužnim. Za izjemne tekmovalne in trenerske uspehe v zadnjih desetih letih so priznanja prejeli Gašper Božič, Gašper Oblak, Lenart Oblak in Andrej Peternel, za trenersko delo pa Krištof Kučič.